

מועד חשוון תשפ"ג

בס"ד

בחינה בהלכות מצוות התלויות בארץ
י"ד חשוון תשפ"ג

הנחיות לנבחן:

1. יש לכתוב בכתב יד ברור וקריא.
2. אין לכתוב את שם הנבחן או כל סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. מבחן שימצא עליו סימן מזהה – המבחן לא ייבדק! ותוגש תלונה לוועדת משמעת.
3. יש להתחיל כל תשובה בראש עמוד.
4. שאלה המחולקת למספר סעיפים, אף תשובתה תהיה מחולקת כך. אין להשיב על כל חלקי השאלה יחדיו.
5. לתשומת לבכם: דפי הטייטה לא ייבדקו!
6. חלק א' - עיון - 8 שאלות.
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה. חובה לענות על 7 מתוך 8 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 7 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 7 התשובות שמבקש לבדוק.
7. חלק ב' - יישום - 4 שאלות.
יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה. חובה לענות על 3 מתוך 4 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 3 תשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 3 התשובות שמבקש לבדוק.

בהצלחה!!!

חלק א' - עיון

יש לענות על 7 שאלות מתוך 8 שאלות

יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.

1. בכדי לחסוך שנות גידול הזדרזו החקלאים לנטוע את עצי האתרוגים קודם ט"ו באב של שנת תשע"ט אולם חלק קטן מעצי האתרוגים ניטע לאחר ט"ז באב של שנת תשע"ט, לאחר מספר שנים בערב סוכות תשפ"ג לקטו מהמטע את האתרוגים, וכפי הידוע שנת תשפ"ב הינה שנה שחלה בה שנת השמיטה.

א. האם נוהג באתרוגים איסור ערלה או רבעי?

ב. האם נוהג על האתרוגים קדושת שביעית?

ג. באיזה שנת מעשרות העץ? והאם צריך להפריש מהאתרוגים מעשרות?

עמ' 1 מתוך 4

2. רב שהתכבד לקיים טקס הפרשת תרומות ומעשרות בתוך יקב ולשם כך הועידו לו חבית יין אדום שאינה מבושלת או מפוסטרת המוגדרת כטבל וודאי. האם יכול לפטור בכך את האופנים המובאים להלן:

- את כל יתר החביות הנמצאים בשאר חדרי היקב, או את יתר היין הנמצא בתוך הבור שבחדר, ואת הבקבוקים המונחים במדף התצוגה שבחדר?
- את מיץ הענבים הלבן?
- את היין שיופק בעתיד משמרי היין שסוננו?
- את היינות המפוסטרים או המבושלים?

3. האם מותר להדר ולהוסיף על שיעור הכמות של התרומה או מעשרות? וכיצד מודדים בצורה הכי מהודרת? האם לפי מספר יחידות או כמות הנפת, או כמות המשקל? והאם צריך להדר ולהפריש מן המוקף?

4. פרט את דין הפירות שיחודי קנה מגוי או כשהגוי קנה מיהודי בכל אחד מהמקרים שלהלן:
- שקנה הפירות בעודם מחוברים קודם לעונת המעשרות?
 - שקנה הפירות בעודם מחוברים לאחר עונת המעשרות?
 - שקנה הפירות כשהם תלושים קודם לגמר מלאכה?
 - שקנה הפירות כשהם תלושים לאחר גמר מלאכה?

5. ברשות העתיקות נמצא כד קמח עתיק בקוטר של עשרה גודלים המתנשא לגובה של שלש גודלים - המכילים תק"כ דראהם בדיוק מוחלט, אולם כשמדדו את הכלי בשיעור ביצים של ימינו גילו שבכלי היה רק שיעור רק של כ- כטי ביצים, אמנם החוקרים העלו סברא שמא הכלי שימש לצורך מדידת כוסמין שבזמנם היו במשקל שונה. האם ניתן לשער שכד זה היווה ככלי מדידה לצורך שיעור הפרשת חלה? נמק!

6. למנהגינו ש"אין מפרישים אלא חלה אחת בחוץ לארץ" - מה דין באופנים שלהלן:
- האם היא מדמעת?
 - לאוכלה בשולחן אחד עם הזר?
 - ליתנה לכהן עם הארץ?
 - שנפלה למרק רותח?

7. "נובלות"

- מה הן נובלות?
- כיצד דינם לגבי ערלה, רבעי ודמאי?
- האם ברכת הפרי משפיעה על דינו לגבי ערלה?

8. האם ניתן לפדות פירות רבעי של כרם ענבים בחוץ לארץ בעוד הענבים מחוברים לזמורות הכרם?

עמ' 2 מתוך 4

חלק ב' - יישום

יש לענות על 3 שאלות מתוך 4 שאלות

יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה

9. בכל שנה לקראת סוף חודשי הקיץ נראים בשבילי הארץ בקתות הממוקמות לצידי המטעים שבהם יש דוכני מכירה של "שקדים - ירוקים" (שקד טרי בקליפתו הירוקה), אך מבירור קצר שערכו גופי הכשרות, מסתבר, שלבעלי המטעים ישנה עדיפות ללקוט את השקדים הירוקים רק מעצים צעירים, דהיינו עצים שלא עברו עליהם שלש שנים, או עצים עם בעיית דו שנתי (עצים שגדלו בתוך עציצים במשתלה במשך כמה שנים ורק לאחר מכן נטעו מחדש במטע), ואילו את השקדים הגדלים על העצים הבוגרים הם מניחים כדי לשווקם רק לאחר שהתייבשו על העץ, אולם למרות זאת, קיימים שקדים ירוקים הגדלים גם על עצים בוגרים.

א. האם מותר לרכוש את השקדים הירוקים כאשר המוכרים הם גויים שלא ניתן

לברר אצלם האם שקד זה אכן אינו ערלה? (ממטעים הגדלים בארץ ישראל)

ב. במידה והבקתות הינם בחוף לארץ, האם מותר לנו לצוות לגוי לקטוף שקדים ירוקים ישירות מהמטע?

ג. האם ישנו הבדל בין העצים הצעירים לבין אלו שגדלו במשתלה ונטעו מחדש

במטע? (פרט היטב את כל האפשרויות בהעברת עצים ממקום למקום): (יש

לנמק את התשובות מהמקורות בגמרא ראשונים ושולחן ערוך ונושאי כליו

על הדף)

10. חקלאי שקטף לימון בודד מעץ הלימונים והביאו לשיעור התורה שבבית הכנסת.

האם מותר ללומדי השיעור להשתמש בלימון הזה ללא הפרשת תרומות ומעשרות באחד מהאופנים שיבוארו להלן:

א. שבכוונתם לסחוט את הלימון לתוך כס תה חם או קר ולשתותו במהלך השיעור?

ב. שמראש סיכמו שכל משתתף יביא עמו דבר מה, למשל משתתף אחד יביא לימון והשני סוכר וכ"ו?

ג. שהחקלאי הניח מלא השק לימונים מחוץ לשטח הבית הכנסת בכדי שכל מתפלל ייקח לביתו לימון או שניים לכבוד שבת?

יש לנמק את כל צדדי השאלה מהמקורות!

11. מפעל הקפואים הודיע על "ריקולי" לכל תוצרת ה"קובה הממולאת בבשר" מחמת שמשגיח

הכשרות שלהם שכח להפריש חלה מהבצק - האם חלקוחות צריכים להתייחס ברצינות להודעת

המפעל ומה עליהם לעשות, בעוד שאנו יודעים שהנתונים הם כדלהלן:

א. הבצק עשוי מ"בורגולי", ובורגול הינו חיטה גרוסה גס שעברה בשול באידוי ואחר כך ייבוש?

ב. המוצר משווק לחנויות חצי מטוגן חצי קפוא כדי שחלקוח הסופי יכין אותו בביתו על ידי אפייה בתנור, אולם ישנם סוגי "קובה" שניתן לאכול אותם בהפשרה בלבד?

ג. רוב כמות ה"קובה" הינה בשר ממולא ולא ציפוי הבצק?

עמ' 3 מתוך 4

12. מאפיית "הפיתה" שהיוצור בה מתחיל עם רדת ערב עד עלות השחר, ובכל תחילת שעה עגולה נעשית במקום לישה של בצק חדש שמיד נאפה לפיתות, אולם בחצות לילה כאשר חלק מהתוצרת כבר אפויה ומוכנה לשיווק מגיעים סוכני השיווק ורוכשים מהמאפייה פיתות בכדי לחלק אותם לחנויות הפלאפל והמסעדות. אך דא עקא שהמשגיח האמון על הפרשת חלה מגיע רק לקראת הבוקר בשעה שהם מכינים את הבצק האחרון לאותו היום וממנו הוא נוטל את הפרשת החלה ומכווין לפטור את כל הבצקים שהתחייבו בכל מהלך הלילה.

א. האם הפרשת החלה שמבצע המשגיח מועילה? והאם היא לכתחילה?

ב. איזה עצה נייעץ למשגיח הכשרות כדי שההפרשה תיעשה על הצד הטוב למרות שהוא מגיע רק פעם אחת ביום בשעות הבוקר?

.....

מהפירוש

עמ' 4 מתוך 4